

Josef Pecinovský - Musím ho shodit

Říjná samice, před kterou mne předvedli, se mi ani trochu nelíbila. Popravdě řečeno, i kdyby byla sympatičtější, byl by to pro mne šok, protože mne zatím nikdy nenapadlo, že bych se mohl hodit i pro chov. Možná bych se projevila pasivně, i kdyby mi ukázali úplnou krasavici. Ale takhle mne můj Štíroun ani nemusel moc přidržovat na vodítku. Chvilí držel tím svým slaboučkým stiskem, byť vlastně už nejsilnějším, kterého byl schopen, a pak rozpačitě povolil, a když jsem se rozhořčeně odvrátil, začal mne dokonce trochu postrkovat, ale používal k tomu našťestí jen mírných prostředků. Byl jsem tak rozrušen, že ani bodec by mě nepřiměl k větší aktivitě. Věru, zatím jsem skutečně neslyšel, že někoho museli k samici postrkovat bodcem. Pěkná blamáž.

Všichni přítomní Štírouni, a bylo jich snad v té stáji víc než nosičů, se shlukli kousek ode mne a asi se radili. Samice po mně pokradmu pošilhávala a něco říkala, bohužel jsem jí však nerozuměl ani slovo, což ještě prohloubilo propast mezi námi. Neměl jsem rád ty, kteří hovořili jiným jazykem. Vždyť jen obtížně jsem se naučil ten svůj, protože jsem se víc pohyboval mezi Štírouny než mezi nosiči, a často mě vozili z místa na místo. Jazyk, kterému jsem se naučil kdysi dávno, než jsem byl odstaven, jsem pozvolna začínal zapomínat, a bylo mým štěstím, že jsem se teď sešel v jedné stáji s Dyrachem, který pocházel ze stejné oblasti jako já, možná dokonce z téže rodné stáje, a hovořil stejnou řečí jako já, i když příšerně zpotvořenou.

To on vyslovil tu myšlenku, které jsem se tolik podivil, protože mne nikdy předtím nenapadla a s ostatními nosiči jsem přišel do styku tak málo, že jsem se od nich nic podobného vlastně ani dovědět nemohl.

"Štírouni taky mluví," řekl tehdy Dyrach a já zůstal stát s otevřenými ústy. Skoro jsem se lekl, že ten Štíroun, který mi přejížděl hřebenem přerostlou srst na hlavě, jeho slovům porozumí a přetáhne ho značkovacím železem, které stálo opodál, ale on pochopitelně nic neslyšel. To už jsem věděl dávno. Štírouni naší řeči nerozumí.

"Jak tě to mohlo napadnout?" zeptal jsem se naivně, i když mi vždycky bylo divné, proč kolem sebe Štírouni postávají v hloučcích a zdánlivě beze smyslu na sebe hledí, stejně jako nosiči, když si chtějí něco sdělit.

"Pozoruji je. Dlouho je pozoruji. Občas udělám něco, co se mému Štírounovi nelíbí, a brzy poznám, že se to doví i mnozí další. Jak by se to jinak dověděli, kdyby nemluvili?"

"No ale, vždyť nic neslyšíme?"

"Nemusíme nic slyšet. Stačí, když slyší oni."

"To je nějaké divné," řekl jsem. "A co ryby, ty taky mluví? Taky je neslyším..."

"Jsi hlupák, Bunyte!" zašklebil se Dyrach svými krásnými rovnými zuby. Často mu je Štírouni prohlíželi. Rozhodně častěji než mně, kdoví, co se jim na mých nelíbilo.

"A pak," pokračoval a nenechal mě odpovědět na jeho narážku. "Jak jinak by dokázali tohle všechno, co vidíš kolem. Postavit stáje, povozy, jak by tě mohli osedlat, kdo jim dal ty bodce, které tak pěkně štípají, když se v cílové rovině nesnažíš..."

Tehdy jsme ještě dlouho debatovali, a teprve potom jsem já, ještě nedospělý nosič, zkusil trochu přemýšlet. A pochopil jsem, že Štírouni nejsou schopni se vžít do našeho vědomí, a oni nás snad skutečně staví do jedné roviny třeba s ubohými němými rybami. Protože z neznámých důvodů neviděli rádi, když jsme se nahlas bavili, většinou jsme ve dne mlčeli, seděli u svých žlabů, občas pohlédli do uličky, kde se producovali buď stájní nebo jacísi návštěvníci, o jejichž původu a důvodu návštěvy jsme se mohli jen dohadovat.

To všechno se mi zdálo být strašně vzdálené.

Teď jsem zklamal před říjnou samicí a čekal jsem, že za to budu potrestán. Kupodivu se tak nestalo. Můj Štíroun sice nadšen nebyl, to bylo zřejmé, ale přesto mi dopřál úlomek čokolády a dokonce jsem našel ve žlabu pět jablek.

Odvedli mě zpět do stáje, ale necítil jsem z jejich strany nějaké zklamání nebo rozhořčení. Možná, že to bylo s každým plemenným samcem podobné. Když to s ním zkoušeli poprvé, zklamal. Budu se na to muset zeptat Dyracha, ale co ten o tom ví. Jeho si za plemeníka nikdy nevyberou, výsledky v závodech má prachmizerné. Někdy mě napadá, že ho nechávají běhat jen proto, aby byl v boxech plný počet startujících. Vždyť po takových výsledcích by ho každý normální majitel musel nechat utratit. Nebo za tím bylo něco jiného, třeba se ze strany jeho Štírouna vyvinul k Dyrachovi zvláštní vztah, třeba ho jeho Štíroun má rád... Ale to je absurdní. Copak může Štíroun cítit lásku?

Stájník vedl vodítko zlehka, a já za ním kráčet poslušně, připraven na nejhorší. Ne, utratit by mě nemuseli, to ne, vždyť jsem měl výsledky natolik dobré, že mě chtěli vyzkoušet pro chov... Ale zklamal jsem je, moc jsem je zklamal. Kdovíjak to dopadne podruhé. Mám prostě strach.

Dyrach seděl za ostěním a přezvykoval pšeničná zrnka. Tu a tam vstal, přešel od jednoho kraje kotce k druhému a zase si sedl. Neměl ostatně co na práci. Měli jsme po tréninku, byli jsme zaopatření, žlab přetékal vodou, v násypce jsme mohli najít dostatek ne snad chutné, ale přece jen výživné stravy. Mrkl na mne očkem, ale počkal, až Štíroun odejde. Ne že by nám mohl rozumět, to ne, ale jak už jsem říkal, neměli rádi, když jsme spolu mluvili.

"Zítra je největší závod sezóny," sykl Dyrach.

Zvedl jsem hlavu od žlabu.

"Odkud to víš?"

"Vím to. Závody se opakují vždycky po roce, Bunyte."

"Po roce?" zakotkal jsem se. "Co to je?"

"Ach jo, ty jsi pořád ještě zelenáč," prskal Dyrach. "Jak bych ti to vysvětlil..."

Začal koktat něco o slunci a měsíci, o tom, že se venku střídají roční doby, a že se vždycky po určitém čase ty roční doby opakují. Měl celkem pravdu, také jsem pozoroval, že někdy je venku pěkně zelená tráva a jindy se brodíme v hlubokém sněhu, ale nikdy jsem v tom nehledal žádné zákonitosti.

"Dělám si tady na stěně čárky," řekl téměř šeptem, aby ho žádný Štíroun neslyšel. "A je to úplně jasné. Tyhle velké závody jsem běžel už třikrát, a pokaždé jsem od té doby udělal stejný počet čárek."

"Co je to počet?"

Neměl sílu mi to vysvětlit, tak jen odpálil, že je to stejná hromada dní.

"Copak se dají dny skládat na hromadu třeba jako meruňky?" smál jsem se jeho naivitě.

"Bunyte, ty hlupáku," rozčílil se Dyrach. "Máš možná rychlé nohy, ale hlavu máš zatraceně pomalou. Ostatně kdybys nebyl takový blb, tak bys tak rychle neběhal. Copak ti to stojí za těch pár kousků čokolády?"

Čokoládu, tu já rád, a pro ni jsem byl ochoten si strhat plíce. A můj Štíroun to moc dobře věděl.

"Hochu, kdybys věděl, jaký mám strach... Už si té čokolády asi moc neužiju."

Chtěl jsem si to jen říct pro sebe, ale nevím, jak se stalo, že jsem ta slova pronesl nahlas.

"Jakto?" divil se Dyrach. "Co se ti přihodilo?"

A tak jsem mu vyprávěl o potížích, které jsem měl s říjnou samicí.

"Ó je, chlapče, to je zlé," zamumlal Dyrach. "To tě ještě nechají odběhnout jeden, dva dostihy, a když neuspěješ, tak..."

Nedopověděl, ale já si domyslel, co asi chtěl říct.

"Už toho mám taky plné zuby," pokračoval Dyrach. "Výsledky v závodech žádné, a k samici mě nikdo nepustí. Já bych jim předvedl, jak se to s takovou samicí dělá..."

Chvilí uvažoval.

"Možná bys měl šanci, kdybys byl třeba Gwendem, to by ti takový průšvih odpustili, i kdybys prohrál sedm dostihů po sobě."

Ach, být tak Gwendem. Všichni kolem mne touží být jako Gwend. Slyším to jméno snad čtyřikrát denně. Je to prý nejslavnější nosič, který kdy po tomto závodišti běhal, ještě dřív, než jsem sem přišel já. Vyhrál všechny největší závody s ohromným náskokem, nikdo mu nikdy nestačil. Mít tak jeho nohy, umět tak suverénně vyhrávat. Ne, Gwend určitě nikdy před říjnou samicí neselhal. Celou tu dobu, co jsem tady v této stáji, netoužím po ničem jiném než se podobat Gwendovi. Ten teď závodí někde daleko, prý ho prodali někam za oceán, a má skvělé výsledky. Ach, podívat se někdy za oceán... A zatím? Čeká mě ta nejtěžší zkouška, a mé nohy mají do Gwendových hodně daleko.

Celý jsem se rozklepal. Ještě včera jsem cítil, že mám formu, ale teď, když mě Dyrach musel vysvětlit, do jaké kaše jsem se vlastní blbostí dostal, když jsem si uvědomil, že poběžím o život, bylo jasné, že protrhnu cílovou pásku v nejlepším případě jako předposlední.

"Musíme zdrhnout."

Nevěřil jsem tomu, že by něco takového mohl který nosič kdy pronést, ale Dyrach už byl takovým suverénem. Málem jsem prolomil bariéru oddělující naše kotce.

"Copak to jde?"

"Ovšemže to jde. Copak tys nikdy neshodil..."

Zarazil se a já nechápal, proč.

"Ovšemže ne, vždyť ty jsi šampion, Bunyte. Já zapomněl. Tys opravdu nikdy neshodil jezdce. Tak to jednou zkus, a hned poznáš, jaké to je, být volný, a když se dostaneš včas k bariéře a opustíš závodiště, žádný Štíroun tě už nikdy nedohoní."

To měl pravdu. Štírouni byli neobyčejně nemotorní. Měli sice víc nohou než já s Dyrachem rukou i nohou dohromady, přesně spočítat jsem to nedokázal, ale ploužili se po betonu jako želvy a po trávě raději vůbec nechodili. Dobře se pamatuji na to, když v dostihu někdo z nosičů shodil svého jezdce. Musel pro něj přijet hřmící oř s lany, a jezdce vyzvednout,

"Ale, co tam venku budeme dělat? Nikdy jsem tam nebyl, a proč bychom..."

"Třestidlo," vyprskl Dyrach. "Nemožný hlupáku, copak ty si opravdu myslíš, že jsme byli stvořeni jen na to, abychom na svých hřbetech tahali nějakého pitomého Štírouna?"

Nedovedl jsem si představit, že bych měl dělat něco jiného.

"Copak ty si nepamatuješ na doby, kdy jsi byl ještě malý, kdy tě pouštěli do výběhu bez jezdce?"

Možná jsem se pamatoval, ale dobře jsem věděl, že bez jezdce bych se na závodišti vůbec neorientoval.

"Shodil jsem ho nejednou, a často i naschvál. Mám z toho zvláštní potěšení. To se to pak šupajdí po volné pláni. Poslyš, Bunyte, zítra nás převezou na velké závodiště. Znáš je jako své prsty. Víš, kde je v plotě velká díra, před rokem jsem si to tam pořádně prohlédl. Ta díra tam je pokaždé, ještě nikdy ji nezacpali. Když oba shodíme své jezdce, snadno zmizíme. Pomohu ti. Přece tě, kamaráde, nenechám rozporcovat."

Nevěděl jsem, co je to rozporcovat, ale určitě to bylo něco nepěkného.

"Ale, co tam budeme dělat? Nejsou tam určitě ani stáje, ani stájníci. Tady dostaneme všechno do žlabu, ale co tam?" pochyboval jsem o jeho plánech.

"Ty jsi, Bunyte, nikdy neslyšel o svobodných nosičích?"

Nevycházel jsem nad jeho slovy z údivu.

"To já už ano, a už dlouho netoužím po ničem jiném než dostat se mezi ně. Dovedeš si to představit, běhat venku bez sedla, běhat si, kam se ti zachce, a nikdo ti nebude zatínat ostruhy do boků?" Představit jsem si to nedovedl, ale začínal jsem chápat, že to je moje jediné východisko.

"Tak co, zdrhneme?" ptal se dychtivě Dyrach.

Přikývl jsem hlavou na znamení souhlasu. Raději budu běhat někde po volných pláních než se nechat otloukat nějakým pitomým Štírounem. Nevěděl jsem vůbec, kde se ve mně vzaly ty kacířské myšlenky, ale byl jsem si jist jedním. Zítra poprvé v životě shodím jezdce.

Dyrach měl pravdu. Hned ráno nás naložili do boxů a oba převezli na velké závodiště. Upamatoval jsem se na ně, skutečně už jsem tam jednou byl. Věděl jsem, že jsem tam tenkrát nevyhrál, ale byl to jeden z mých prvních závodů v životě. Jezdec mě také tenkrát vedl volněji, snad skutečně jen abych si tu trať osahal, jen proto, abych poznal, jaké to tam je, jaká je atmosféra, jací jsou diváci. Proto, abych teď vyhrál.

A já formu skutečně cítil, ale zato jsem celou noc nespal. Pořád se mi před očima promítal ten můj neúspěšný pokus... Stájník mi také nic nevyčítal, jen vymetl řádně kotec a vyvedl mě do vozu.

Zato tady, na závodišti, probíhal zcela jiný život. Především v ochozech byly snad desetitisíce diváků. Všichni ti Štírouni šustili a blýskali se a vydávali ten divný šum, to je obvyklý jev, když se jich sejde víc pohromadě. Dyrach tomu říká komunikační šum, a pak mi musel vysvětlit, že ten hluk je způsoben tím, když si víc Štírounů najednou povídá. Ale jak si mohou povídat, když jim nerozumíme?

Osedlali nás. Můj stájník mi přepásal popruhy kolem těla neobyčejně šetrně a cosi si přitom pobrukoval. Ne, rozumět jsem mu samozřejmě nemohl, to nebylo v mých silách, ale jaksi podvědomě jsem vycítil, že se jedná skutečně o významnou chvíli. Tuto práci nikdy předtím tak pečlivě neprováděl, a právě tak cukr v jedné z jeho končetin před závodem, to bylo téměř absurdní. Ale stalo se právě teď a právě tady.

Vyvedl mne ven a já trochu cukal hlavou. Nebylo divu, protože při vši péči se mu podařilo nasadit mi uzdu tak, že mne škrábala bolestivě do koutku úst, ale včas si toho povšiml a napravil svůj prohřešek. Nasedl na své podivné vozítko, které se s tichým bzučením vznášelo asi tak na jednu stopu nad trávníkem, a vedl mne ke startu. Líbilo se mi to víc než se ploužit za jeho pomalýma nožkami. Bylo zřejmé, že to je skutečně významný závod - tato vozítka nepoužívali všude. Dyrach klopýtal za mnou, nic neříkal, dohodnutí jsme byli už dávno.

Konečně jsme byli nasednutí. Jezdec, který zabořil své ostruhy do mých boků, na mně už jednou nebo dvakrát jel, poznal jsem jej okamžitě, protože na Štírouny mám velmi dobrou paměť. Věděl jsem, že drží otěže pevně a nedovolí mi žádné úniky stranou, ale já si byl jist tím, že ho shodím, protože jsem ho prostě shodit musel. Za chvíli vedle mne poklusával Dyrach. Jeho jezdec mu zatím dával volno a tak se mohl ke mně přiblížit.

"Díra v plotě je kousek od místa, kde budeme skákat zkušební skok," stačil ještě syknout, ale to už nás ta lehká vznášedla odváděla k paddocku.

Bylo nás v závodě tolik, co se vejde do celé řady kotců v naší stáji. Nikoho ze svých soupeřů, kromě Dyracha pochopitelně, jsem však neznal. Věru, měl jsem teď chvíli času dívat se kolem sebe, a skoro bych řekl, že pohled na nosiče, kterému napůl na zádech, napůl na ramenou sedí Štíroun, je pěkně směšný. Nosič poklusává jaksi podivně shrbený, dlouhé ruce se mu téměř dotýkají země, což je ovšem někdy výhoda, protože se může o terén i opřít, zejména v prudkých zatačkách. Ovšem ta bytost na nosičových plecích, to je kapitola sama pro sebe. Těžko říct, k čemu ho přirovnat. K pavoukovi, ne, to ne, pavouci jsou ploší, i když také mají hodně nohou. Ale to, co se mi mrská na zádech, má takovou stříbřitou kůži, někdy i lesklou, snad se ta matérie podobá houni, kterou přes nás někdy přehazují, když nás převážejí z místa na místo a vůz je náhodou nevytápěný. Nedovedl jsem si však představit, že bych podobnou houni měl na sobě neustále, ale Štírouni to patrně dokážou. Nejzvláštnější však na Štírounovi je právě jeho hlava, či spíš to, co by se za hlavu dalo považovat. Není totiž zřetelně oddělena od trupu jako u nosiče, ten přechod je takový plynulý, a naprosto nezvyklý. Štíroun se totiž nepodobá žádnému jinému tvorovi, snad ani nemá oči, i když nepochybně nějak vidět musí, a ani uši jsem na jeho hlavě nikdy nenašel. A co víc, zdá se, že nemá vůbec ústa, což mě nejvíc mate, tím spíš, že Dyrach tvrdí, že mezi sebou hovoří.

Pomalu jsme se přiblížili k místu zkušebního skoku a teprve teď od nás odpojili ty směšné lítací vozíky. Jak jsou ti Štírouni na zemi neohrabaní. Kdyby neměli ty své vozíky, snadno bych jim utekl. A já jim stejně uteču.

"Podívej se, tam, u plotu," sykl Dyrach, který teď volně, veden jen Štírounovými pažemi, kráčel za mnou. Ohlédl jsem se tam, ale nic jsem neviděl.

"Tam, v živém plotu, je díra jako dveře do stáje."

Snad tam i byla, ale bylo to zbytečné. Já viděl jen davy přihlížejících Štírounů, barevné plakáty, spoustu vlajek a třepetalek.

"Nevadí, jeď v závodě za mnou, sám tě tam zavedu," bručel Dyrach, ale to už jsem se rozbíhal ke zkušebnímu skoku.

Pane, tohle bylo jiné pošušňáníčko. To byl skutečný jezdec, věru žádný amatér. Ani jsem necítil, když mi dal povel vzhůru, skoro se mi zdálo, že nechal jen na mé vůli, kdy se odrazím. S takovým jezdcem bude radost i závodit. Inu, škoda, že jsem Dyrachovi slíbil to, co jsem slíbil.

Dyrach se přehoupl přes proutěnkou chvilku po mně, a já jeho dopad uslyšel. Hlupák, doskočil na obě nohy, a to chce, abych se v závodě držel za ním. Ale on si snad už trénoval, co právě na tomto místě v závodě udělá. Byla to nízká, lehká překážka, a tam nikdo neočekává, že by nosič spadl.

Pak nás pomalu zaváděli do boxů. Neměl jsem ty startovní kurníky rád, a věru jsem nechápal, proč musíme být předtím, než vyběhneme k velkému marši, sevření mezi čtyřmi kovovými stěnami. Necítil jsem se tam dobře, a zavedli mě dovnitř jako jednoho z prvních, ale asi to bylo jen proto, že jsem byl vlastně klidný a mnozí další, kteří boxy nesnášeli ještě víc než já, se dovnitř prostě báli a potřebovali něčí příklad.

Dyrach stál vedle mne, jen na mne mrkl okem a bylo nám všechno jasné. Trvalo dlouho, než nás tam zavřeli všechny, dva nosiči se dokonce splášili a do závodů neodstartovali.

Konečně! Konečně se ta tupá dvířka přede mnou se skřípotem rozevřela, tribuny se rozhučely a já vyrazil.

Věděl jsem, že nesmím hned do čela, a právě to vycítil i můj jezdec, jeden z nejohleduplnějších Štírounů, jaké jsem kdy na svých zádech nesl. Smečka ostatních se blížila k zelené bariéře, bosé nohy tepaly písek a brzy opět zelenou travu, a já dával pozor, aby mě náhodou někdo nekopl do holeně. Konečně se ten postartovní zmatek srovnal a mně se přece jen zdálo, že mě jezdec drží víc, než by bylo nutné, ale bylo to pochopitelné, protože vlastně jen on věděl, jak je závod dlouhý a jak je třeba šetřit silami.

Věru těžké bylo držet se za Dyrachem, když ten od počátku nestačil se silami. Byl skutečně špatně trénovaný a ať jsem dělal co jsem chtěl, prostě jsem běžel nejméně deset délek před ním. On si toho samozřejmě také všiml a tak jen křikl:

"Nevadí, hochu, udělej to tak, jak jsem řekl, a pak na mne počkej, jen si dej bacha, aby tě hned nechtyli."

První překážka, lehká proutěnka, překonali jsme ji všichni bez problémů. Zelenou trasou jsme se blížili k další, kamenné zdi, která byla vysoká skoro k ramenům. Tady mě jezdec trochu přidržel, a když jsme byli tak na tři délky před ní, prudce mě popíchl, a já vyrazil doslova jako bodnutý. Měl jsem takový zvláštní styl překonávání překážek a nezkušený jezdec by mohl ze mne i spadnout, a já čekal, co to s tímhle zatraceným Štírounem udělá, ale on nic, nezdálo se, že by ho ta moje prudká vykláněčka nějak ohrozila. Nuže, dobrá, hochu, tím lépe, o to víc budeš překvapen. Jen jsem si to pomyslel, hlasitý výkřik mě přinutil se ohlédnout.

Dyrach, ještě před chvílí tak suverénní, zavadil oběma nohama o zeď a bezmocně se skoulel k zemi. V první chvíli jsem se lekl, že jsem prošvihl místo, na kterém jsme se domluvili, ale pak jsem vše pochopil. Dyrach bezmocně ležel a hlasitě nařikal, a já podvědomě vytušil, že si zlomil nohu. Navíc při svém pádu určitě přilehl i svého Štírouna, který také z toho nemusel vyjít bez úhony. Tak to je konec, Bunyte, napadlo mě. Dneska doběhneš závod, a zdá se, že nevyhraješ, a zítra půjdeš do salámu. Nevěděl jsem, co to znamená jít do salámu, ale tušil jsem, že ta slova používaná Dyrachem znamenají něco velmi nepříjemného. A ten závod

nevyhraješ, protože jsi právě zaváhal a běžíš prakticky poslední, i ten tvůj Štíroun nějak znejistěl.

Je veta po útěku, a mně teď zbývá jediné. Teď už ho nesmím shodit, teď musím vyhrát závod.

Ale jak to udělat?

Další proutěnka, ještě jedna, pak dvojitá bariéra, vysoká jen do pasu, a za ní vodní příkop. Jak jsem se přes tyhle překážky dostal, to vůbec nevím, ale když byl vodní příkop za námi a já se obratně vyhnul hromadě spletených těl naříkajících nosičů a svištících jezdců, všiml jsem si, že jsou před námi už jen dva nosiči, a s tím se dalo možná něco udělat.

Proběhli jsme přes proutěnku, kterou označil Dyrach jako místo, kde máme shodit své jezdce. Ani mě nenapadlo něco takového udělat, teď by to byla holá pitomost. Přenesl jsem se přes ni nesmírně elegantně a teprve teď mi jezdec trochu povolil uzdu a já poznal, že mi už nic nebrání v běhu vpřed a v cestě za vítězstvím. Proběhl jsem kolem druhého nosiče v pořadí a uslyšel jsem jeho dech. Žalostně sípěl, zatímco mé srdce vlastně stále ještě bušilo v poměrně pomalém rytmu.

Vřítíl jsem se do druhého okruhu, a na délku stáje přede mnou se kmital vedoucí pár. Za nimi!

Touha po vítězství teď zničila všechny mé komplexy. Další proutěnka, za ní zeď.

Neměl jsem se tam dívat. Neměl...

Dyrach už ležel nehybně a nad ním se skláněl jeden ze Štírounů. Byl označen zvláštním znamením, a to znamení jsem viděl vždy, když jsem potřeboval pomoc. Ale Dyrach už určitě pomoc nepotřeboval. Zlomená noha se neléčí...

Sbohem, kamaráde...

Běžel jsem dál jako ve snu. Nevnímal jsem, jestli skáču, nevěděl jsem, jestli už jsem první nebo nás předstihl někdo zezadu, jen se mi před očima tu a tam mihla nějaká překážka, občas jsem zakolísal, ale dral jsem se stále vpřed, odrážel jsem se, skákal, a cítil jsem už jen ostruhy a bič.

A pak jsem jej ucítil na svých zádech přímo palčivě. Tak jako dosud nikdy. Pochopil jsem. Jezdec mi plně důvěřoval, a já jsem ho teď zklamal. Sevřel mě nohama a nutil mě ke skoku, ale něco se ve mně vzbourilo. Ano, už jsem věděl, co jsem cítil. Dyrach je mrtev, a mně nestojí za to žít dál. Chtěl jsem se o tu zeď také rozbít, chtěl jsem, aby mě utratili. Štíroun zabral, jak jen mohl, bodl mě jak ostruhami, tak i snad polovinou svých nohou, ale to už jsem narazil.

Jako buchar. Kamenná zeď se otrásla a já viděl, jak mi cosi přeletělo přes hlavu.

Uslyšel jsem ještě jeden náraz, takový šustivý, jemný, a když jsem se podíval doprava, viděl jsem, jak se cosi sype k zemi. V první chvíli jsem si myslel, že je to písek nebo prach, pak jsem však pochopil, že ta stříbřitá hmota, která je jako by nalepena na vrcholku stěny, je můj jezdec a tam dolů se v prachovém oblaku sypou jeho zvláštní vnitřnosti. Štíroun už nic nestačil říct, ani nezabzučel, a já jsem si v té chvíli docela absurdně a protismyslně pomyslel, že teď půjde do salámu on.

A tu jsem si uvědomil, že přede mnou je už jen cílová rovinka a na ní vůbec nikdo. Trvalo to dlouho, než se kolem mne přehnal další jezdec...

Bunyte, tos tomu dal. Mohls vyhrát závod, a nikdo by tě nedal utratit. Ale teď je konec. Závod jsi prohrál a navíc jsi zabil svého jezdce... Kousek dál je jen hlavní tribuna, a díra v plotě, o které mluvil Dyrach, je na druhé straně stadiónu. Ale já jsem před chvílí ještě nechtěl žít, čím to je, že teď zase začínám prahnout po životě? Ale kudy se dostat z té šlamastiky, a jak?

Stojím a nehýbám se, kolem mne běží další jezdec, a pak ještě jeden, a Štírounovo tělo se pojednou sesulo ze zdi a připomíná teď snad jen splasklou slupku kukuřičného klasu.

Ne, nebude ze mne salám. Prchám pryč, směrem, kterým snad ještě nikdy žádný nosič neprchal.

Skáču přímo nahoru po sedadlech hlavní tribuny, cítím, jak pode mnou praskají ty směšné krunýřky Štírounů a mám při tom takový blahý pocit, až jsem úplně nahoře a pode mnou je propast a já se do ní bez rozmyslu vrhám a pak už vím, že to nebylo tak docela bezhlavě, protože se držím větve vysokého stromu, a ač jsem nikdy po stromech nelezl, teď jsem pochopil, že to je pro mne jistě to pravé prostředí, protože mé ruce se velmi snadno chytají větví a já sjíždím dolů po kmeni, a pak jsem úplně volný, tak volný, jak nikdy předtím.

Jsem přece výborně trénovaný a přede mnou je jen nekonečná pláň...

Prchám v šíleném tempu, a není to tak snadné, jak jsem si myslel. Ona ta pláň se totiž vůbec nepodobá závodní dráze, zdaleka není rovná, a nechápu, jak mohl Dyrach tak lehkovážně o těchto prostorách hovořit. Tráva není posekaná a každou chvíli je v ní hrbolek, keře mne tahají svými chmatavými větvemi za ruce, jednou jsem se dokonce zaklesl za popruh a dalo mi dost práce, než jsem se vyprostil, a pak mě popadla děsivá myšlenka, že vlastně nevím, jak se ze svého postroje dostanu, protože tu není můj stájník...

Nikdy mě nenapadlo, že může být běh tak namáhavý. Určitě jsem nebyl v pláni déle než jsem zatím běžel v závodě, a cítil jsem, že už vůbec nemohu, nohy se mi zamotaly do jakýchsi bodavých rostlin a byly brzy rozedřené do krve, a mé srdce sténalo a plakalo a plicím už se nechtělo ani dýchat.

Před očima se mi mihlo cosi živého, lekl jsem se, že je to Štíroun, ale pak jsem se uklidnil, protože to bylo mnohem menší, velké snad jen jako kočka, které Štírouni trpí v našich stájích, neboť zahánějí myši, co nám v noci ujídají ze žlabů. Nové a nové křoviny, a já nevěděl, zda prchám správným směrem, protože brzy se nade mnou uzavřela klenba stromů a já ztratil pohled na slunce a nakonec jsem dospěl k závěru, že nutně se musím pohybovat v bludném kruhu a že cesta, po které jsem se vydal, nikam nevede.

A pocítil jsem strach. Příšerný strach.

Zastavil jsem se. Nikde nikdo nebyl a kolem jsem slyšel jen šustění listů a zpěv ptáků, kterým bylo jedno, že tady dole, u země, malý ubohý nosič trpí strachem z toho, co ho čeká. Měl jsem strašlivou touhu vrátit se zpět na závodníště, ale tam mě jistě čekalo jediné. Zabil jsem svého jezdce a dalších pár Štírounů jsem zranil na tribuně. Salám. Bude ze mne salám...

Ale nemohl jsem se vrátit, i kdybych chtěl. Nevěděl jsem už kudy.

Co si tady počnu? Co budu jíst? Nikde nevidím jediný kousek potravy, jediný pestrý plod, nikde neroste obilí...

Kde jsou ti volní nosiči, o kterých mi vyprávěl tak vášnivě Dyrach? Nevidím nikoho, a nevím, jak je chtěl najít on. Je tu jen pláň, les, tráva, stromy. Co dál?

Bezděčně jsem se rozhlížel a pak jsem náhle strnul. Udělalo se mi mdlo, protože to, co jsem spatřil, překonávalo všechna očekávání. O kus dál ležel nějaký nosič, či přesněji to, co z něj zbylo. Bílé, čistě ohlodané kosti.

To vše by mi tolik snad ještě nevadilo, ale kolem těch kostí byly ještě zřetelně patrné zbytky postroje a sedla...

Ten nosič právě tak jako já musel uprchnout z nedalekého závodníště, a dospěl až sem, a právě tak jako já už dál nemohl...

Tak tohle je tvůj osud, Bunyte, právě takhle skončíš.

Kdybych to byl tušil, když mě včera odpoledne vedli k říjné samici, byl bych se strhal, abych ji uspokojil...

Dal jsem se do běhu. Jako šílenec. Prchal jsem, klopýtal přes kořeny, zamotával se do větví, padl jsem do bažiny a nevím jak jsem z ní zase vybědl, až jsem nakonec zjistil, že visím bezmocně ve vzduchu, mé tělo je pevně svíráno pružnou sítí a mé končetiny nezmohou už nic.

Visel jsem tak snad hodinu, snad dvě, až přibzučel vodící vozík. Jistě, byl ze závodiště, vydali se mi hned po stopě, a museli mě dohonit. Mělo být vlastně mým štěstím, že mě dohonili. Snad se nade mnou Štírouni slitují.

Takto chladně jsem uvažoval, ale mé tělo už naprosto nebylo poslušné příkazů mého mozku. Zatímco mne pružné končetiny obslužného vozíku vyprošťovaly ze sítě a signálka na jeho čele dávala znamení ostatním, mé končetiny se zmítaly v pyrrhickém třasu, až jedna z mých nohou zasáhla naplno. Vozík zakolísal, lesklý kryt spadl a já spatřil to, co bylo ukryto pod ním.

A nepochopil jsem vůbec nic. Zíral jsem do směsi tenkých stříbřitých drátků, malých titěrných válečků a několika desítek černých nohatých broučků. Takhle vypadaly vnitřnosti vozíku, obyčejného stroje.

Ale proč vypadaly úplně stejně jako vnitřnosti Štírouna, to byla otázka, na niž by mi mohl dát odpověď snad jen Dyrach.

Ale z něj už byl salám...

Blížily se další vozíky a spatřil jsem dokonce i Štírouny. Tak to je konec, Bunyte.

A síť klesala k zemi a jejich početné chmatavé ruce se ke mně přibližovaly.

Další hodiny jsem prožil v kruté agónii, kdy jsem se schoulil do klubíčka a v očekávání ran i jiných ústrků jsem se uzavřel sám do sebe a přestával jsem vnímat, co se se mnou dělo. Víím jen, že mě někam snad nesli, snad vezli, slyšel jsem bzučení Štírounů a dokonce i neurvalý pokřik několika nosičů. Nu ovšem, najdou se mezi námi takoví, kteří s nezměrnou láskou slouží těm, kdo z nich odírají kůži, kdo je týrají. Slouží Štírounům i tehdy, když naprosto nemusejí.

Jen se mi zdálo, že to trvá snad až příliš dlouho, snad si mě Štírouni chtěli vychutnat, snad mě chtěli pěkně psychicky zpracovat, než mě přivezou k salámovacímu stroji, chtěli ze mne mít jen ubohou trosku, která se před nimi bude třást a bude je prosit, aby ji nechali ještě běhat po závodišti, aby ji neposílali zpátky do ulic, tam, kde jsou Štírouni-hulváti, tam, kde člověk nemusí běhat jen deset minut týdně a pár hodin denně trénovat, tam nosiči nosí své majitele skutečně celé dlouhé hodiny, ba i celé dny.

Konečně jsme se zastavili a já jsem se rozhlížel. Ne, to nebylo závodiště. Nechápal jsem to. Kam mě to vlastně odvěkli? Co se to tady kolem mne děje? Pravda, je tu hodně nosičů, ale všichni chodí nějak podivně a nepřírozně, a nikde neslyším švihání bičů. Myslel jsem si, že je to město, ale není, tam už jsem přece byl. Co mi to tady jenom připadá zvláštní?

Ovšem, ovšem. Vždyť tu není jediný Štíroun!

A vedou mě nosiči - jak je to možné?

Vcházíme do stáje... Ne, to není stáj, to je přece obydlí Štírounů, ale tam žádný nosič nesmí, to je přece přísně zakázáno! Bráním se, ale je jich víc a jsou silnější, a já jsem tak unaven. Vedou mě dovnitř, a je tam takový divný chlad, a kolem žádná sláma, žádné kbelíky, žádné žlaby, ale pěkné předměty, podobné těm, které používají Štírouni, ale vlastně úplně jiné a já pro ně nemám žádné pojmenování.

Jací to jsou divní nosiči? Vždyť mají na sobě srst, podivnou, barevnou srst, tu modrou, tu zelenou, tu šedou... Otvírají se dveře a přivádějí mě před dalšího nosiče, a ten pohodlně sedí, podobně, jako sedávali Štírouni na mém hřbetě, ale on sedí na čemsi podobném kbelíku a nohy má vysoko, skoro až v úrovni žlabu, na jakési hranaté kostce...

"Netvař se tak vyděšeně," říká ten nosič a vstává. Je asi tak velký jako já, jen mnohem starší. Ale já si nemohu pomoci a třesu se strachem. Všechnu svou odvahu jsem nechal u té zdi, kde ze mne spadl můj Štíroun. Od té chvíle je to jen zběsilý útěk a mé myšlenky jsou zcela k ničemu. "Co to tam s tebou, hochu, udělali," mručel si jen tak tiše. "Jsi první, kdo se k nám dostal po dost dlouhé době. Chlapci, ubytujte ho, dejte mu najíst, a ať se trochu vyspí. Ráno si s ním popovídáme."

Tomu už jsem nerozuměl vůbec, ale podle toho, jak odpověděli mí průvodci, jsem pochopil, že poslední slova nebyla určena mně. A tak mě vedli dál a já už jsem doufal, že ze mně salám nebude a teprve teď jsem začínal chápat, že jsem se dostal tam, kam jsem chtěl, do míst, o který mi vyprávěl ubohý Dyrach. A vzpomněl jsem si na něj a rozplakal jsem se.

"Tak vidíš, přece jen v něm zůstalo ještě něco lidského," řekl kdosi a já poprvé slyšel to zvláštní slovo.

Tu noc jsem strávil v úzkostech v místnosti, která byla nepochybně Štírouní stájí. Seděl jsem v koutku a bál jsem se dotknout jediného předmětu, který byl kolem mne, přestože mě jeden z nosičů, podobný říjné samici, přesvědčoval, že si mám lehnout ne na podlahu, ale na ten bílý podstavec a přikrýt se ne slámou, kterou jsem tu marně hledal, ale tou jemnou rohoží. Nedokázal jsem to, z neznámých důvodů jsem se štilil všech předmětů, které jako by pocházely ze štírouního světa, a pochopil jsem, co mne vždy v závodě hnalo tak rychle dopředu. Nesnášel jsem dotyk sedla, nesnášel jsem dotyk štírouních nohou, a snažil jsem se vždy co nejrychleji ty odporné předměty ze sebe setrást.

Nu, tu noc jsem nějak vydržel, snad jsem dokonce i spal, ale ten podivný tlak na hrudi, ta nervozita, ten pocit děsu, těch jsem se nezbavil.

Snad mě museli i vést, když si pro mě ráno přišli. Divili se, proč jsem se nedotkl jídla, a poznamenali, že se mnou bude asi těžká práce. A ten podivný nosič, k němuž mě opět uvedli, si mě dlouho prohlížel, až jsem čekal, že se mi začne dívat na zuby, jako mi to dělali před každou změnou závodistiště. Ale nestalo se tak. Stál naproti mně a díval se mi do očí, a pak nařídil, aby mě oblékli, a oni přinesli tu ohavnou, Štírouny páchnoucí srst, a chtěli ji na mne navlékat. A to už bylo na mne příliš, a tak jsem rozrazil jejich řady a vmžiku jsem našel východ z té jejich stáje, a když jsem byl opět na volném prostranství, dal jsem se do běhu, jako kdyby to měl být největší dostih mého života. A brzy bylo to jejich závodistiště za mnou a zmizela mi ta jejich doupata páchnoucí Štírouny, a já jsem byl opět volný, úplně volný, a blížil jsem se opět k lesu, až jsem se na jeho okraji zastavil a ohlédl se, a viděl jsem, že za mnou nikdo neběží.

Teď jsem konečně dosáhl té pravé svobody, řekl jsem si. Ne, nemohu žít mezi nosiči, kteří používají štírouních předmětů, nemohu žít tam, kde se to tolik podobá prostředí, z kterého jsem uprchl, nemohu žít mezi těmi, kdo se tolik snaží se Štírounům podobat, kdo si postavili jejich svět a teď si na ně hrají. Tady někde si postavím stáj, udělám si vlastní žlab, nanosím si do něj slámu, a budu tu bydlet.

A pak jsem se teprve začínal zamýšlet.

Jak si postavím vlastní stáj, kde vezmu slámu, co vlastně chci dát do žlabu? Vždyť já neumím vůbec nic, jenom a jenom běhat... Kdo vlastně staví stáje? Odkud se bere sláma? Kde najdu potravu?

Bunyte, proč nepřemýšláš dřív, než něco podnikneš? Ty vlastně nemáš ani moc na vybranou. Chceš zahynout tady v lese, kde k jídlu není vůbec nic? Chceš se vrátit na závodistiště a shýbat svůj hřbet pod zlomyslným Štírounem k zábavě tisíců ostatních? Nebo se chceš vrátit mezi ty podivné nosiče, kteří si hrají na Štírouny? Jiná alternativa už tu není.

Strávil jsem na kraji lesa celý den a celou noc, a pak mě zima a chlad vyhnaly ven.

Tak tady nějak skončí mé dobrodružství. Snad bude nejlépe, když se dám rovnou do salámu, jen jsem nevěděl, jak se to dělá. A pak, pomalu, krok za krokem, tak pomalu, jak jsem snad nikdy nešel, jsem se blížil zpátky k tomu městu nosičů, a zaťukal jsem na dveře toho nejdůležitějšího.

"Tak pojď, hochu, věděl jsem, že se vrátíš," řekl vlídně. "Nic jiného ti nezbyvalo. Najez se a řekni nám, co tě trápí."

A já pochopil, že znovu pláču.

Nu, vydržel jsem to, vydržel jsem i ten informační šok, když mi Koran sdělil, jak se věci skutečně mají. Zatím je mi to pořád nepochopitelné, že žijí ve světě nosičů, a že vlastně

nejsem nosič, ale člověk, jak si tady ti nosiči říkají, a že Štírouni nejsou žádní Štírouni, ale obyčejné stroje, které nosiči, to tedy jako lidé, vyrobili, aby jim sloužili.

Nu, nedivte se mi. Celý život jsem žil v úplně jiném prostředí a bral jsem věci takové, jaké jsou, neměnné, stálé a trvalé, a ta moje malá vzpoura, ta byla jen takovým malým vzdorem a věru měl jsem velké štěstí, že jsem se dostal sem, mezi svobodné nosiče, totiž mezi lidi.

To, že jsem člověkem, a že mohu poroučet každému Štírounovi, ale tady musím říkat robotu, to je ale věc, na kterou si hned tak nezvyknu. Zatím se musím hodně učit. Musím se učit bydlet v té lidské stáji a jíst z lidských žlabů, což znamená, že bydlím v domě, používám nábytek, jím z talířů, a to vidličkou a nožem, a mé ruce jsou tak úžasně nešikovné, až to někdy u ostatních lidí budí smích, ale já mám tvrdou palici a vím, že se to naučím. A už se mi ani nestýská po tom každodenním drilu, po svištění bičů, po závodisti, a vím, že tady si mohu najít říjnou samici kdykoli budu chtít a nebudu potřebovat, aby mne k ní vodili.

Jde mi to všechno pomalu, ale vypadá to, že mám dost času. Svět Štírounů je daleko a já na něj začínám zapomínat. Už nikdy v životě bych nedokázal vzít na záda robota. Víím, že váží takových dvacet pět až třicet kilo a podobá se skutečně štíru, což je živočich, kterého mi Koran ukázal, a my, nosiči, jsme si pro své pány kdysi vymysleli ten podivný název. Mají skutečně trup se vztyčeným, článkovitým chvostem, ale to prý je jen anténka, aby se mohli dorozumívat. A ty jejich tenké, pletacím drátům podobné nožičky... Ne, roboti, kteří žijí mezi lidmi, mají solidní podvozky, zato ti tam, na druhé straně hranice, jsou zchoulolistivělí a kdoví proč si usmysleli, že podvozky na nic nepotřebují a místo nich mají jen drapáky, kterými se mohou uchytit na lidských zádech. Nejsou bez člověka schopni pohybu. To už víím dlouho. Celé dny sedí na lidských zádech, celé dny popohánějí svého člověka, který běhá, jak oni pískají, či přesněji řečeno práskají bičem. A používají lidí i k hrám, čehož důkazem jsem byl já, dostihový nosič. Koran se zaradoval, když se dověděl, že jsem uprchl právě ze závodisti. "Trénuj, chlapče, trénuj, musíš zůstat ve formě. Třeba se nám to bude jednou hodit." Nevěděl jsem sice k čemu, ale denně jsem běhal, především proto, že jsem tomu byl navyklý, a teď už jsem měl z toho svobodného pohybu radost, vždyť jsem nemusel nikoho nosit na hřbetě.

Uplynul dlouhý čas, jeho měření jsem pomalu začínal chápat a teprve teď jsem zjistil, jak úžasně chytrý musel být Dyrach, když sám od sebe se naučil měřit čas. Věděl jsem, že už mě nenechají dlouho lenořit, nebudu zbůhdarma ujídat chléb, a to jsem také nechtěl, uměl jsme už leccos a chtěl jsem jim být něco platný.

A jednoho dne si mně nechal zavolat Koran a pochválil mě, jak dobře jsem se adaptoval, a dal se se mnou do důležitého hovoru, v němž jsem se dověděl mnohé o tom, jak a kde vlastně lidé žijí. Ukázal mi mapu. Dlouho mi vysvětloval, co znamenají ty barevné fleky, až jsem konečně pochopil, že na území vymezeném hnědou barvou žijí Štírouni, kteří zotročují lidi, a na zeleném území je svobodná sféra. A já jsem se zhrozil.

"Proč je území lidí tak malé?" ptal jsem se Koran.

"Protože jsme si zatím větší nedobyli," odpověděl. "Naše enkláva je ze všech stran obklíčená zónou robotů. Všichni ti roboti byli kdysi vyrobeni lidmi a museli je poslouchat na slovo, podobně jako ti naši. Ale teď, možná už po třiceti nebo čtyřiceti generacích, se roboti množí zcela jiným způsobem, který my už neznáme. My všichni tady jsme potomky lidí, kteří utekli z robotího zajetí, a vážíme si své svobody. Roboti nás nechávají na pokoji. Jsme obklíčení neprostupným lesem a oni si myslí, že jim nemůžeme být nebezpeční. Ovšem, jim nebezpeční nebudeme, ale nesmíme zapomínat, že tisíce našich bratří úpí v robotím zajetí."

A já jsem si vzpomněl na roky, kdy jsem běhal pod těžkým břemenem a skákal přes překážky jako tupé zvíře, a bylo mi z toho všeho nanic.

"Tento stav je nepřirozený, Bunyte," pokračoval Koran. "Dříve svět, ač je to pro tebe k nevíře, ovládali lidé a roboti jim sloužili. A my se musíme snažit navrátit vše do normálních poměrů. Zmeškali jsme však celá staletí a roboti se vyvinuli zcela jiným směrem. Pár se nám jich podařilo zajmout a pochopili jsme i jejich systémy. Naši zajatci nám teď věrně slouží a

nenapadne je jediná myšlenka, že by tomu mohlo být jinak. Je tomu tak proto, že to jsou obyčejné stroje, stačí je přeprogramovat. Ale to nestačí, Bunyte. My musíme jít dál, musíme osvobodit naše bratry z útlu robotů, i když vím, že si to vlastně nepřejí a že jsou ve svém světě spokojeni. Musíme všechny ty Štírouny nebo jak jim to říkáš, podrobit opět lidem. Víím, potrvá to dlouho, ale člověk se opět stane vládcem této planety. A k tomu potřebujeme tebe, Bunyte."

"Mně?" podivil jsem se. "Jak já vám mohu pomoci, já přece neumím nic jiného než běhat. Ani Štírounům... totiž robotům nerozumím."

"To nám stačí, Bunyte," pokračoval Korán. "Ty dovedeš běhat, a proto nebudeš ve světě Štírounů podezřelý."

Chvíli trvalo, než jsem vstřebal ta slova. Pak jsem se roztrásl strachy.

"Ale já se tam nechci vrátit, Korane, já přece nemůžu..."

"Uklidni se, nikdo tě k tomu nenuťí," řekl chlácholivě Koran. "Jen ti vysvětlím, oč běží. My o jejich světě nevíme vůbec nic. Nikdo z nás mezi nimi nikdy nežil, všichni jsme se narodili už tady, svobodní. Naši předkové nám zanechali jen útržkovité vzpomínky na svět robotů. Už dlouhé roky jim nikdo neutekl, až teď ty, Bunyte. Ty máš patrně nějakou výjimečnou schopnost nebo jsi měl zvláštní štěstí, nevím. Všimni si však, že tvé tělo je zcela jinak stavěno než naše, máš mohutné, vláčné svaly, asi je to potravou nebo způsobem výcviku, to zatím nevíme. Několikrát jsme se pokoušeli proniknout mezi roboty tak, že jeden z nás se přestrojil za nosiče, nasadil si na záda našeho robota a dostal se mezi ně. Nikdy se však nevrátil. Vždycky poznali, že je to špeh. Vždycky se prozradil svou nedokonalou stavbou těla, svým špatným pohybem, neznalostí prostředí, neschopností se orientovat. A pak, ještě něčím. Ještě něčím se odlišují lidé žijící v zajetí od nás. Otevři ústa a podívej se do zrcadla."

Poslechl jsem ho.

Když jsem odhrnul spodní ret, spatřil jsem na dásni dlouhou řadu černých znaků.

"Takto si roboti značí všechny lidi hned poté, když se narodí. Vytetují jim značku. Neumíme ji napodobit, i když někteří z nás se odhodlali a podstoupili to mučení. Tvoje značka je pravá, rozumíš?"

Trochu se mi začalo rozsvěcet.

"Nebudeme po tobě chtít nic jiného, než aby ses v jejich světě pohyboval několik hodin s robotem, s naším věrným robotem, na zádech. Nebudeš rozhodně nikomu podezřelý. Pozorování bude konat náš robot. Zjistí, jaké jsou hlídky, jak se pohybují, jak žijí, jak je jejich společnost organizována. Možná, že těch výprav bude potřeba víc, nevím, ale my musíme najít slabá místa jejich společnosti, a pak začneme tím, že budeme osvobozovat lidi z jejich potupného zajetí. Bude nás víc a víc, a jednou ovládneme ten jejich pochybný svět."

Mluvil s nesmírným nadšením, jako by si dokázal představit svět bez robotů.

"A co uděláme potom?" zeptal jsem se bezděčně už v prvním pádě. Začal jsem považovat jeho svět za můj, právě v tomto okamžiku jsem se rozhodl.

"Zničíme je," řekl s nesmírnou nenávistí v hlase. "Všechny roboty do jednoho rozbijeme, zlikvidujeme, rozporcujeme na jednotlivé součástky, a zůstaneme sami, my, lidé, a budeme si sami vládnout. To bude naše konečná svoboda, to je cíl, který jsme si vytýčili."

A já pocítil nesmírnou radost z toho, že jednou na světě už nebudou roboti, že nikdo z lidí už nebude sklánět svůj hřbet jako tupé zvíře.

I ty popruhy, kterými omotali mé nahé tělo, byly pravé, i ten robot, který mi dosedl na záda, se dokonale podobal Štírounům. Překvapilo mne, že se cítím v této roli nesvůj, až jsem pochopil pravou příčinu tohoto jevu. Neměl jsem na sobě ani kousek oděvu, a to bylo ve světě lidí natolik nezvyklé, že jsem začal pociťovat stud, tím spíš, že jsem nedaleko zahlédl několik samic, či přesněji, jak jsem teď už musel říkat, žen.

Odvezli mě až na samotný okraj svobodné zóny, do míst, kde už lze zaznamenat zotročené lidi, nosiče, s nákladem bezcílného Štírouna-robota na hřbetě. Robot, kterého mi přidělili, se pochopitelně choval nesmírně slušně. Vůbec se nehýbal. To by ale bylo nebezpečné, a tak bylo rozhodnuto, že v robotím světě bude podle mých pokynů pohyboval končetinami tak, aby to vypadalo, že řídí on mne a ne já jeho. Dokonce ho vybavili i pravým bičíkem.

Dál už jsem musel sám. Jen jsem stiskl ještě ruku Koranovi, s nímž jsem se nakonec docela spřátelil. On stisk mimořádně vřele opětoval. Oba jsmě věděli, do čeho jdu.

Ukázal mi směr.

Opět jsem se dostal do lesa, ale tentokrát jsem měl čas, nemusel jsem spěchat, nikdo mě nehonil. Naopak jsem musel postupovat opatrně, abych náhodou nepotkal zatoulaného Štírouna. Nestalo se tak. Po dlouhých a dlouhých hodinách pochodu pustým lesem, kdy mě dokázalo vést jen slunce a Koranovy rady, jsem se konečně dostal na stezku, kterou jsem poznal - byla to stezka, na níž jsem denně trénoval, když jsem ještě běhal pod břemenem. Bylo mi trochu nevolno a zmítaly mnou pochybnosti, chvílemi jsem měl chuť se vrátit, ale brzy jsem za sebou zaslechl dusot bosých lidských nohou a poznal jsem, že se blíží nosiči se svým kovovým nákladem na hřbetě a nezbylo mi nic jiného, než se rozběhnout. Utíkal jsem směrem k robotímu městu, brzy mě dohonila celá smečka nosičů, a někteří z nich si ze mně ještě dokázali dělat posměšky, protože usoudili, že tímto tempem se po nejbližším dostihu dostanu do salámu.

Mávl jsem jen rukou a dokonale jsem zvládl situaci, protože můj robot zacvičil pažemi a muselo to vypadat, že mi dává bičíkem ránu. Smečka nosičů zmizela za zákrutou a já brzy našel odbočku, po níž jsem se jako nosič nikdy nevydal, ale dobře jsem věděl, že se po ní dostanu do robotího města.

Bylo stejné jako lidské město a přece úplně jiné. Všude jsem potkával lidi, nikoho jiného než lidi, ale všichni byli nazí, úplně nazí, a všichni shrbení tíhou kovových kilogramů, kterou nesli na hřbetě. A kulové vrchlíky kovových mechanismů, ozdobené vztyčenou anténkou a mávající elektrickým bičem, to byl pohled, který jsem téměř nemohl unést. Naštěstí jsem si včas uvědomil, že já vypadám úplně stejně a nemohu být nikomu nápadný.

Poslechl jsem Koranových pokynů. Pokusil jsem se dokonale zmapovat celé město, projít všemi jeho ulicemi, nechat svého robota, aby vstřebal do své paměti co nejvíc podnětů, aby se lidé v tomto městě dokázali co nejlépe orientovat.

Bude to první město, které obsadíme. Útok bude nenadálý a překvapivý. Je jich tu málo, velmi málo. Jen pár stovek. Prohlížel jsem si s nenávistí v očích všechny ty Štírouny a těšil jsem se na to, jak se brzy všichni promění v elektronický prach.

Neuvědomil jsem si tu spoustu nebezpečí, která tady na mne číhá. Nemohl jsem tušit, jak je Koranův plán naivní, a vlastně předem odsouzený k nezdaru. Ne, já jsem nebyl příčinou toho, že mě o několik minut později chytili. Na vině byl robot, který mi seděl na hřbetě. Ne, nezradil, to by nedokázal, ale tím, jak byl přizpůsoben životu ve světě lidí, zcela zapomněl, jak se chovat ve světě robotů.

K nehodě došlo ve chvíli, kdy k nám přistoupil dost ošklivý nosič s rozšklebenou tváří, nesoucí na zádech zvlášť nablýskaný kus. A ne ten nosič, ale robot se pokusil diskutovat, a tady mé břemeno žalostně selhalo.

Pochopil jsem to ve chvíli, kdy nastal poplach, a kdy jsem nemohl udělat nic jiného než vzít nohy na ramena.

Najednou jich tady bylo mnoho, poznal jsem ty nejlepší nosiče z dostihové stáje, poznal jsem ty, které jsem porážel, poznal jsem ty, s nimiž jsem jídal z jednoho žlabu, a slyšel jsem jejich slova a nechápal jsem, proč jsou plná nenávisti. Vždyť jsem jim chtěl přinést svobodu, ale to oni nechtěli chápat.

Bylo jich tolik, že jsem neměl šanci, i když jsem si udržel výkonnost a byl jsem stále rychlejší oni, i když jsem se nakonec dokázal vyvléct z popruhů a zahodit už svoje zbytečné

břemeno a běžet jen tak. Obklíčili mě a znovu na mne dopadla síť, a já sebou zmítal tak dlouho v nepříčetných křečích, až jsem ztratil vědomí.

"Tak vidíš, Bunyte, zase se setkáváme."

Ten hlas ke mně přicházel z velké dálky, ale jak stále promlouval, postupně se blížil, až jsem ho uslyšel těsně vedle sebe.

A já byl ve stáji, ležel jsem na odporně páchnoucí slámě, kolem mne svítilo slabé, nedomrlé světlo, a ve žlabu se povalovalo cosi, co by slušný člověk nikdy nevzal do úst.

"A netrvalo to tak dlouho, vid'?" slyšel jsme vedle sebe, a teprve teď jsem poznal toho, kdo ke mně mluvil.

"Dyrachu?" divil jsem se. "Ty ses nezabil tam za tou překážkou?"

"Ale kdež," usmíval se. "Dyrach je starý lišák, Bunyte. Když už nemůže, tak se prostě překulí a hraje si na mrtvolu, ale zas ne tak dlouho, aby se dostal do salámu."

"Tak tys to na mně všechno jen hrál?" zeptal jsem se ho rovnou. "Tys nikdy nechtěl uprchnout?"

"Ne, a proč bych to dělal? Tady je mi přece dobře."

"Tak proč jsi mě přemlouval, abych utekl ke svobodným nosičům?"

Sklopil na chvíli hlavu a já viděl, že má záda samou jizvu.

"Musel jsem, víš. Poručili mi to."

"Poručili? A kdo, povídej, kdo ti to poručil?"

Ani jsem nevěděl, jak se stalo, že jsem ho držel za krk a cloumal s ním ze strany na stranu.

"Mluv, nebo půjdeš do salámu!" řval jsem na něj a zcela jsem opomněl, že pokud ho škrtím, stejně ze sebe nemůže vydat ani slovo.

Ucítil jsem prudkou bolest a ta zcela ochromila mé údy.

"Brzy se to dovíš," slyšel jsem Dyracha, jako z dálky, ale to už mě kamsi vezli na vozíku, a já jsem toho moc nevnímal, jen chlad kovu a ticho, o němž jsem se domníval, že je předzvěstí smrti.

"Tak teď nám řekni, co všechno jsi viděl tam ve světě lidí," zazněla přímo vedená otázka.

Hledal jsem, kdo to se mnou hovoří, a neviděl jsem nikoho, ale vůbec nikoho. Byl jsem ve skromně zařízené místnosti, ležel jsem na malé plošince a byl jsem připoután koženými řemeny.

"Nu, bude to?"

Ten hlas nevyhrožoval, nedovedl to. Dokázal mluvit jen jedním a pěkně jednotvárným tónem. V této místnosti byl tady se mnou jen jeden robot, či v tomto případě vlastně Štíroun.

Chvíli jsem to nechápal, až pak jsem se roztřásl strachy. Já mu rozuměl! Jak je to možné?

Nikdy jsem neslyšel o tom, že by prostý nosič dokázal rozmlouvat se Štírouny, a mně se to teď mělo podařit. Tak ten Dyrach měl přece jen pravdu... Ale proč to všechno? Tak to Štírouni mě poslali do světa lidí, abych vyzvídal?

"Ne, nikdy se nic nedovíte," řekl jsem rozhodně. "Nikdy nebudu zrádcem! Raději půjdu do salámu."

"Není nutné, není nutné," poznamenal ten Štíroun a stiskl nad mou hlavou jakousi páčku. A cosi oblodného a neforemného začalo sjíždět k mé hlavě, bylo to černé a trčely z toho desítky drátů, podobalo se to stonohému Štírounovi a blikalo to na mne světélky, a já začal nepříčetně řvát, protože jsem nevěděl, co to je, a nemohl jsem se nijak osvobodit z pout, která mi svírala ruce i nohy, až jsem ucítil dotyk chladného kovu na svém čele a začal jsem vnímat v hlavě takovou zvláštní, zázračnou lehkost, která mne nejen zbavila strachu, ale naplnila mne novými, zvláštními a dávno zapomenutými pocity.

A pak jsem věděl všechno.

"Vítám tě, Gwende, ze světa snů."

Chvilí jsem mu ještě nechtěl rozumět, chtěl jsem se s ním dohadovat, že se jmenuji Bunyt a jsem teprve skokanským začátečníkem, který se na závodistiích ani pořádně neohrál, ale taková zvláštní, suverénní myšlenka náhle převládla nad těmi poráženeckými náladami.

Já, obyčejný malý nosič, skokanský břídil, jsem ve skutečnosti byl tím největším šampionem, který kdy běhal po dostihových drahách. Byl jsem Gwendem, to jsem věděl zcela bezpečně, upamatoval jsem se na desítky vítězných dostihů i na desítky říjných samic, které jsem dokázal oplodnit, věděl jsem, že mnozí mí potomci brzy budou dosahovat slušné výkonnosti, a také jsem věděl, proč mi Štírouni na několik týdnů změnili podstatu mozku. Měl jsem si myslet, že jsem mladíkem, obyčejným začátečníkem, měl jsem mít takový strach, který by mě donutil zběhnout od povolání, které vykonávám nejraději. Jen tak mi mohli takzvaní svobodní nosiči, kteří si nepřejí nic jiného než smrt pro všechny Štírouny, pro ty nejdokonalejší bytosti, jaké svět kdy nosil, uvěřit. A oni mi uvěřili. Ovšem, ten ničema Koran. Poslal mě zpátky do jámy lvové, a podepsal tak nad sebou svůj ortel.

"Nu, vyprávěj, Gwende. A zítra tě pak pošleme za oceán."

Ano, popluji za oceán, tam jsou ta nejkrásnější závodistiě s nejjemnější trávou, tam jsou nejkrásnější samice, tam je nejsladší čokoláda, tam budu vítězit a vítězit. Zasloužím si to.

Rekl jsem mu všechno, co jsem věděl, pak jsem spokojeně ležel ve své stáji, přežvykoval pšeničná semena napuštěná anaboliky a snil o tom, jaké to bude za oceánem.

Jen zapomenout na to, že jsem také kdy byl obyčejným Bunytem, se mi nějak nedaří. Ale i to brzy přijde. Pořád se ještě nemohu nabažit toho blahého pocitu, že jsem Gwendem.

Teď je ráno, jsem uzavřen v přepravním boxu a vezou mě do přístavu. Jsem nejslavnějším ze všech nosičů a svému pánovi jsem vydělal milióny, a on mne teď prodává za oceán. Do zcela neznámého světa...

Tam kdesi daleko, za lesem, žijí bytosti, které mi jsou podobné, které však, ó hrůza, nosí na sobě šaty a hrají si na to, co jim nepřísluší, hrají si na pány... Copak si může nosič hrát na pána? Koho by něco takového mohlo napadnout?

Vozík drkotá po kamenité cestě a já spokojeně ležím. Nikdy už je neuvidím, ani toho bláznivého Korana, který nedokázal nic jiného, než zabít a rozbít všechny Štírouny, kteří jsou pro mne prostě nedotknutelní, neuvidím už ani toho potřeštěného Dyracha, který dobře sehrál svou roli zkušeného, ač mu ještě teklo mléko po bradě. Nikdo se nevyrovná mým pánům, ať už se jim říká Štírouni nebo roboti.

Vůbec nikdo. Jsou dokonalí ve své jednoduchosti.

A já cestuji za oceán.

Proč vlastně? Proč vlastně chci cestovat za oceán? Je to skutečně má touha nebo mě ji do mozku vlili Štírouni? Proč se tam vlastně těším? Kdo mi vyprávěl o tom, jak je to za oceánem báječné? Jen Štírouni, nikdo jiný o oceánu a krajinách za ním vůbec nevěděl.

Co je to vlastně ten oceán?

Gwende, co je to za myšlenky, které se ti honí hlavou? To přece nejsou tvoje myšlenky, to jsou nápady toho bláznivého Bunyta, té trapné trosky, která se ještě včera přátelila s tím ničemou Koranem.

Tomu je teď konec. Uplyne den, druhý, možná třetí, a Koran se bude sklánět pod břemenem. Ten, kdo všem tady chystal to nejhorší. Už bychom neměli teplou pšenici ve žlabu, nepřitékala by voda, nebyli by Štírouni. Už by se každý musel starat sám o sebe.

Tohle všechno chtěl. Proč vlastně?

Proč se Koranovi nelíbí Gwendův svět? Proč vlastně nemá rád Štírouny? Jemu samotnému přece nikdy nic neudělali, sám to říkal, ale co ty milióny bratři úpící pod jejich bičí? Co ti...

Kdo jsou ti bratři? Gwende, to jsme přece my, my nosiči, my, kteří děláme sluhy někomu, komu bychom měli vládnout.

A Bunyt, ten ubohý Bunyt, ten začátečník, taková třasořitka, ten měl v sobě desetkrát víc cti než Gwend, největší šampion... Sám za sebe se teď začínám stydět.

Bolí mne hlava, myšlenky se mi honí tam a zpátky. Proč se mě teď chtějí Štírouni zbavit, když jsem pro ně udělal tu všechnu špinavou práci. Proč mě teď posílají za oceán? Prostě proto, že se mě bojí. Bojí se toho, abych ostatním nosičům nevyprávěl o tom, co jsem viděl ve svobodném světě lidí, bojí se toho, aby si i oni neuvědomili, že jsou lidmi.

Gwende, uvědomuješ si vůbec, jaký jsi ničema? Vždyť jsi pro lepší žvanec zrní zradil ty, kteří tě měli rádi. Zradil jsi Korana, svého přítele. Nevadí, že už nejsi Bunytem, že jsi teď Gwendem, Koran může být nadále tvým přítelem.

On se musí dovědět, co se stalo. Ne, Gwende, ty nepopluješ za oceán. To by bylo to nejhanebnější, co bys mohl udělat.

Cloumám mříží, hledám zámek, ale mám málo síly. Křičím ze všech sil, aby mě pustili, ale nikdo mě nechce slyšet.

Cesta trvá dlouho. Už bychom měli být v přístavu, už by se měla otevřít vrata velké lodi, už bych měl cítit tu slanou vůni.

Ale ne, zatím vnímám jen jakýsi odporný zápach, vidím, že vozík se obrátil a jede úplně jinam. Kam vlastně? Neznám to tady.

Konečně se otvírají dvířka mého boxu a já klopýtám ven, na vzduch, ale dvorana, která se rozprostírá kolem mne, nemá s přístavem nic společného.

A sápo se po mně masité ruce neobyčejně tučných nosičů, a jejich brunátné obličejové páchnou cibulí a křenem, poplácávají mě po zádech, a já slyším jejich slova, ale nemohu jim nějak porozumět, a oni mě kamsi vedou, tam, kde slyším hukot podivných těžkých strojů.

A nad mou hlavou se vznáší zkrvavené ostří, a já jsem pochopil, že oceán už nikdy neuvidím...

"Tak jak se těšíš do salámu, holobrádku," byla poslední slova, která jsem na tomto světě uslyšel.

ilustroval Karel Zeman